

UNDERVISNINGSMATERIALE

til Alkymistens Laboratorium

– en sanselig kunstudstilling for børn og voksne

Til læreren:

Alkymistens Laboratorium er en sanselig kunstudstilling af høj kvalitet, målrettet og i øjenhøjde med børn. Udstillingen giver mulighed for leg og læring på mange niveauer på tværs af fag.

Dette undervisningsmateriale introducerer til udstillingen og stiller forslag til arbejdsopgaver før, under og efter museumsbesøget. Undervisningsmaterialet er primært rettet mod 4.- 6. klassetrin og deres lærere i billedkunst, dansk og natur/teknik.

Velkommen til Alkymistens Laboratorium

De tidligste alkymister var drevet af en dyb passion for at forvandle bly til guld. Med denne målsætning foretog alkymisterne utallige undersøgelser, forsøg og afprøvninger. En proces hvor videnskab, kunst og magi forekom sideløbende og med lige stor værdi.

I denne sanseudstilling tages der udgangspunkt i alkymiens transformationsprocesser. De kommer til udtryk i form af fire sanserum. Wunderkammeret, Herbariet, Farvelaboratoriet og Transformationsrummet. De fire rum repræsenterer ligeledes den kreative proces som består af brainstorming og inspiration, indsamling, afprøvning og at transformere til sit eget udtryk.

Om udstillingen Alkymistens Laboratorium

Udstillingen er inspireret af og bygget op med fire rum, der tager udgangspunkt i alkymisternes arbejdsprocesser. Det handler bl.a. om indsamling, kategorisering, eksperimenter og transformation.

Om kunstneren

Cecilia Westerberg (f.1967) er uddannet billedkunstner. Skabelsen af Alkymistens Laboratorium er blandt andet inspireret af rejser i Italien, hvor hun har studeret gamle originale alkymistiske manuskripter på naturhistoriske og medicinske museer. Det er fascinationen af videnskab og magi, der ligger til grund for denne sanseudstilling.

Undervisningsmaterialet er udarbejdet af Sassi Bischoff, Vendsyssel Kunstmuseum, i samarbejde med Louise Bugge Jacobsen, Willumsens Museum.

Alkymisten, Pieter Bruegel den ældre, 1558 kobberstik v Philipp Galle National Gallery of Art Washington

HVAD ER ALKYMI?

Alkymi er en tidlig videnskabelig og filosofisk praksis, der kombinerer kemi, metallurgi, fysik, medicin, astrologi, semiotik, mystik og kunst. En alkymist er betegnelsen for tidligere tiders videnskabsfolk, som undersøgte alle disse genstandes sammensætninger og potentialer, i håbet om at forvandle bly til guld. Drømmen om guldet forblev en drøm, men alkymisterne opdagede i deres søgen flere grundstoffer og lagde fundamentet til moderne kemi og medicin.

Udstillingen reflekterer over samlingens kunst, over verden omkring os og hvordan man kan forstå og skabe sammenhænge og forbindelser mellem genstande og historier. Kodeordene for udstillingen er fascination, forundring over verden, sanselig erfaring, undersøgelser, forvandling og magi.

Dell'Historia Naturale, Ferrante Imperato

WUNDERKAMMERET

I Wunderkammeret inviteres I ind i alkymistens spændende og vidtfavnende samling. Her er fyldt med mystiske ting og utrolige fund. I kan gå på opdagelse i alkymistens skuffer og skabe. Med forskellige objekter kan man kategorisere, sammenligne, skabe nye sammenhænge, sætte gang i fantasien og fortælle historier. Der opfordres til forundring, brainstorming og inspiration.

Hvad er et wunderkammer?

Wunderkammeret er forløberen for vor tids museer, også kendt som et raritetskabinet eller kunstkammer. I renæssancen, omkring 1500-tallet, var det private samlinger af sære fund og sjældne skatte, som havde en særlig betydning for samleren. Et Wunderkammer fremstår ofte rodet og uorganiseret, da genstandene endnu ikke er kategoriserede. Personlige skatte, kunstværker og fund fra naturen kan på den måde optræde sammen og danne nye indtryk. I moderne terminologi kategoriseres disse genstande under naturhistorie, geologi, etnografi, religiøse eller historiske relikvier, kunstgenstande og antikviteter.

HERBARIET

I Herbariet møder I en verden af planter og urter. Her kan I undersøge de forskellige arter og finde ud af, hvilke der er spiselige, hvilke der er medicinske og hvilke der ligefrem er giftige.

Nogle af alkymisternes fornemme dyder var evnen til fordybelse og nærstudie af objekter og genstande, herunder kategorisering af forskellige arter, typer mv.

I Herbariet lægges der op til indsamling, fordybelse og undersøgelse.

Hvad er et herbarium?

Herba kommer af Latin og betyder urt. Et Herbarium er et plantelaboratorium. Det består af en samling af pressede og tørrede planter eller plantedele til videnskabelige studier eller undervisningsformål samt til definition og klassifikationer.

Presning og tørring har vist sig at være den nemmeste og mest praktiske opbevaringsform for planter til brug i studier.

FARVELABORATORIET

I Farvelaboratoriet finder I farvebiblioteket, hvor I præsenteres for alle regnbuens farver. I finder også et hav af farveprøver og farvepigmenter. Her kan du se, hvad der sker, når farver mødes og blandes. I inviteres også til at høre fantastiske historier om farvernes oprindelse. Farvelaboratoriet opfordrer til afprøvning af farver og farvekombinationer.

Farvepigmenter

Maling består hovedsagligt af farvepigmenter og et bindemiddel. Farvepigmenter og bindemiddel kan være kunstigt fremstillet eller af naturlige råvarer. De naturlige pigmenter kan laves af halvædelsten som f.eks. Lapis Lazuli (blå) eller smaragd (grøn). Jord kan også anvendes som pigment, f.eks. okker (gul) eller fra malm (metal) som f.eks. jernoxid (sort). For at kunne male med pigmenterne skal de opløses i et bindemiddel. Det kan være kunstigt fremstillet i form af acryl, eller naturligt i form af linolie. Både for flere hundrede år siden og i dag kan kunstnere selv røre deres egen maling helt fra bunden. Farvepigmenterne skal være forarbejdet til meget fint pulver, for at give malingen god kvalitet, inden det røres i bindemidlet, og bliver til en lækker, blød pasta, der kan males med på lærred eller papir.

TRANSFORMATIONSRUMMET

Pubbe og sommerfugl fra Pixabay

I Transformationsrummet inviteres du ind i et stort skyggespil. Her er der fokus på kontraster og forvandling – fra lys til mørke og fra stilstand til bevægelse. Det handler om at undersøge det magiske, der kan ske, når noget er i bevægelse. Du er selv med til at præge og blive en del af kunstværket og skabe dine egne skygebilleder.

Hvad er transformation?

Ordet transformation betyder forvandling. De gamle alkymister søgte i 1500 og 1600-tallet at forvandle et almindeligt materiale, bly til et sjældent materiale, guld. Men alkymisterne søgte ikke kun rigdom i form af guld. De var videnskabsmænd, som eksperimenterede med kemiske forsøg, urters helbredende kræfter, og de fordybede sig i kunst og religion.

I naturen sker mange forvandlinger. Eleverne kan deles i grupper og undersøge forvandling/transformation i forhold til:

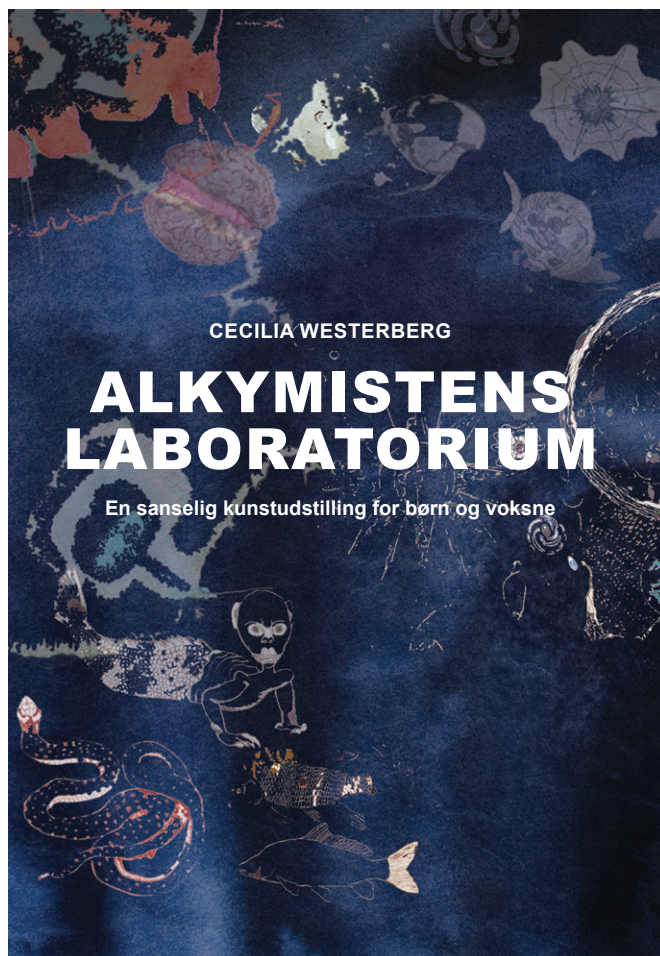
- Årstidernes skiften
- Fra frø til plante/blomst (så f.eks. karse)
- Fra larve til sommerfugl

Eventyret Den grimme ælling af H.C. Andersen handler også om transformation. På det ydre, viser det sig ved at den pjuskede, grimme ælling bliver til en smuk, hvid svane. På det indre, forvandles den grimme ællings følelser fra dårlig selvopfattelse til positiv selvfølelse. Læs eventyret for klassen og diskuter, hvordan eleverne kan bakke hinanden op og i fællesskab støtte det positive selvværd.

FØR BESØGET, KAN I TALE MED KLASSEN OM:

- Hvad betyder alkymi? Hvad laver en alkymist?
Hvordan tror du en alkymist ser ud?
Prøv at tegne en alkymist, som du forestiller dig han/hun ser ud.
- Hvordan finder man på noget nyt?
Diskutér hvordan nye forbindelser opstår, hvis man sætter ting sammen på nye måder.
Find gerne eksempler på nogen, der har opfundet noget.
- Hvad er grundfarver? Med udgangspunkt i Johannes Ittens (1988-1967) farvecirkel og de 3 grundfarver – rød, blå og gul – kan I blande næsten alle farver og lave jeres egen farvecirkel. Benyt skabelonen på side 8. Brug akvarel eller akrylmaling.

Når I besøger udstillingen, kan eleverne få en folder med, der understøtter de opgaver, der er foreslået i dette skolemateriale.

På de næste sider kan I finde opgaver til før eller efter besøget i udstillingen.

OPGAVER FORBUNDET TIL WUNDERKAMMER

Indsamling og kategorisering i praksis

I kan selv prøve at indsamle genstande fra naturen.

Det kan være sten, strandskaller, blade eller små grene.

Prøv dernæst at skabe jeres egne samlinger med de forskellige genstande ved at sortere dem i forskellige kategorier f.eks., type, farve, form, størrelse, osv.

Eleverne kan arbejde i grupper eller enkeltvis. Se hvor forskellige samlingerne bliver og hvilke udtryk der opstår, alt efter hvilke principper der sorteres efter. Samlingerne kan f.eks. limes på små plader og udstilles i klassen.

- Sammenlign samlingerne og diskutér de sorteringsprincipper I har brugt.
- Hvad det vil sige at kategorisere? Og hvordan har kategorisering betydning for, hvad vi ser og hvordan vi skaber sammenhænge?
- Hvilke genstande i Wunderkammeret synes du er mest spændende. Og hvorfor?
- Hvad giver mennesker lyst til at skabe orden og kategorisere?
Kan man godt have orden i rodet? – det kender du måske fra dit eget værelse?
Hvem bestemmer, at der er orden?
- Vælg en genstand, der tiltaler dig, i Wunderkammeret eller Herbariet.
Tegn efter den. Prøv at få så mange detaljer som muligt med.

OPGAVER FORBUNDET TIL HERBARIET

Indsamling, undersøgelse og kategorisering i praksis

Lav selv et herbarium

Det er nemt, sjovt og lærerigt at lave sit eget herbarium. Find og saml planter i nærområdet. Eleverne kan arbejde i grupper eller enkeltvis. Fremgangsmåden kunne være således:

Find og pluk blomster eller plantedele. Sørg for at få mest muligt af stilk, blade og blomster med. Under indsamling puttes planten ned i en pose. Pust lidt luft i posen, inden den lukkes, så planten ikke bliver mast. Undersøg hvad det er for en plante, notér dato for indsamling og plantens navn.

Pres, tør og arkiver. Pres planterne imellem nogle gamle aviser. Arranger dem, så man kan se blade og blomsterhoved. Planterne skal ligge i pres i 1-2 uger. Læg noget tungt oven på aviserne, f.eks. en tung bog. Hvis det er en meget saftig plante, kan man skifte avisen en gang imellem. Når planterne er tørre, er det tid til at lave herbariet.

Herbariet laves ved at sætte planterne på forskellige ark, som kan opbevares i en æske. Man kan også vælge at sætte dem ind i et hæfte eller en bog med tomme sider. Planterne sættes fast med tape eller lim. På arket skrives plantens navn, hvor den er fundet og andre ting, der er spændende eller sjove om planten.

Herbariet kan udvides efterhånden som I finder nye, spændende planter. I kan bruge jeres herbarier til at tale og lære om de forskellige planter eller udstille dem i klassen. I billedkunst kan I bruge de pressede blade og blomster til at tegne efter, eller lave kort og billeder med de planter, der ikke kom med i herbariet.

- Nogle planter er spiselige. Nævn nogen af dem du kender. Kender du nogen giftige planter? Eller nogen planter der kan noget særligt?

I kan finde mere inspiration på internettet, hvis I søger på 'herbarium'.

OPGAVER FORBUNDET TIL TRANSFORMATIONSNUMMET

Forvandling og forandring

Skab jeres eget skyggespil

Præsenter eleverne for skyggedukkefilm, f.eks. korte film af den tyske kunstner "Lotte Reiniger.

De findes på YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=h4uUchB429M>

Se til inspiration hvordan hun skabte dukkerne her:

<https://www.youtube.com/watch?v=fHhpAT1i2tc>

Skab jeres egen fortælling på klassen eller tag udgangspunkt i en egnet kendt fortælling / eventyr

Del børnene i grupper med forskellige opgaver:

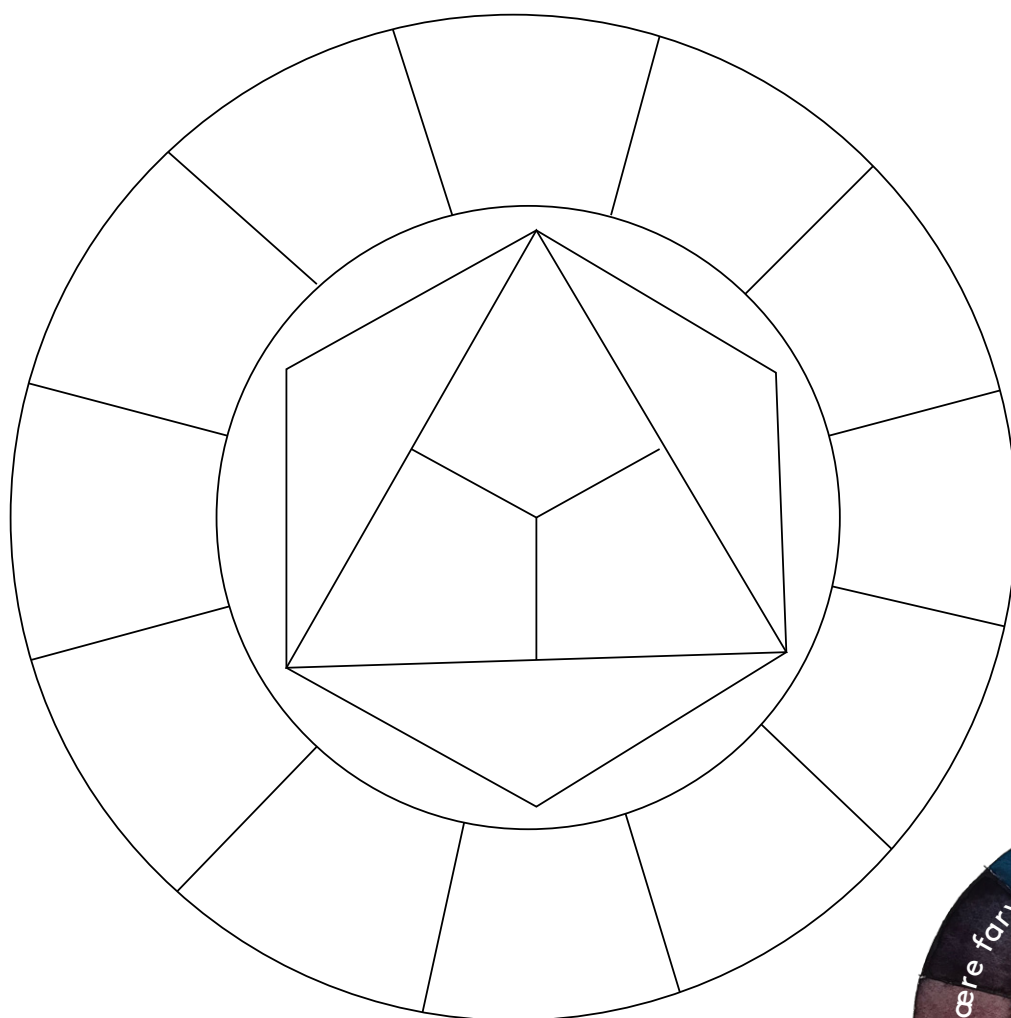
- Tegn de forskellige hovedkarakterer i fortællingen
- Klip figurerne ud i de forskellige dele, der skal kunne bevæge sig (arme, ben, krop mv. Hold det enkelt.)
- Skriv manuskript over de forskellige scener i fortællingen. Gør den kort (4-8 min.)
- Byg scenen vha. et lagen, brædder og arkitektlamper (få evt. hjælp af skolens pedel)
- Øv forestillingen
- Hold premiere f.eks. for forældre og søskende

OPGAVE FORBUNDET TIL FARVELABORATORIET

Farvelære og eksperimenter med Johannes Ittens farvecirkel

Brug de primære farver til at blande de sekundære farver og brug dernæst de sekundære farver til at blande de tertiære farver. I kan bruge skabelonen herunder, eller tegne den over på et papir eller en paptallerken. Brug akvarel eller akrylmaling. I kan lære hvilke farver, der opstår, når grundfarverne blandes og hvilke farver, der står i kontrast til hinanden, dvs. dem der ligger nøjagtigt overfor hinanden i cirklen og kaldes komplementærfarver.

- Mal et billede hvor I kun bruger de 3 grundfarver – rød, blå og gul. Bland selv sekundære og tertiære farver. Brug f.eks. akrylmaling på lærred eller akvarelmaling på akvarelpapir.

KAN I IKKE FÅ NOK, KAN I:

- udbygge jeres samlinger og/eller herbarier.
- digte videre og skrive flere historier, inspireret af jeres skyggespil i transformationsrummet. Prøv at sætte nye ord på billeder eller fortællinger her fra.
- finde på nye fortællinger om farver. Digt selv en fabel eller et eventyr om farver.
- male stemningsbilleder kun med farver. Diskutér hvordan farver kan udtrykke forskellige ting. Hvordan oplever du forskel på lyse og mørke, kolde og varme farver? Hvilken indflydelse har farverne på stemningen i et rum?

LINKS TIL INSPIRATION PÅ NETTET

- Om alkymi - <https://da.wikipedia.org/wiki/Alkymi>
- Om wunderkammer - <https://da.wikipedia.org/wiki/Raritetskabinet>
- Om herbarium - <https://da.wikipedia.org/wiki/Herbarium>
- Om at lave et herbarium - <https://aktiviteter.dds.dk/aktivitet/373>
- Om Johannes Ittens farvelære
<https://www.youtube.com/watch?v=CpGXjuMmo60>
- Om at blande farver - https://www.youtube.com/watch?v=lfWT_leCCV8

UDSTILLINGEN ER ARRANGERET I SAMARBEJDE MELLEM OG VISES PÅ:

Vejle Kunstmuseum

13.10.2019 - 21.1.2020

Flegborg 16-18, 7100 Vejle

Åbningstider: Tirsdag-søndag kl. 11-17

Mandag lukket

Willumsens museum

8.2.2020 - 31.5.2020

Jenriksvej 4, 3600 Frederikssund

Åbningstider: Tirsdag-søndag kl. 10-17

Mandag lukket

Skovgaard Museet

9.1.2019 - 28.4.2019

Domkirkestræde 2-4, 8800 Viborg

Åbningstider:

Sep.-maj: Tirs.-søn. kl. 11-16.

Juni-aug: Tirs.-søn. kl. 10-17

Mandag lukket

Vendsyssel Kunstmuseum

9.9.2018 - 6.1.2019

P. Nørkjærs Plads 15, 9800 Hjørring

Åbningstider: Tirsdag-søndag kl. 12-16

Mandag lukket

Alkymistens Laboratorium er støttet af Nordea-fonden, Statens Kunstfond og Statens Værksteder for Kunst

